

مدل علی پیش‌بینی تعارضات زناشویی بر اساس بلوغ عاطفی با میانجیگری انتظارات زناشویی در زنان متأهل

سارا کاکلیان^۱، مریم مشایخ^{۲*}، مهدی دوائی^۳، علی اکبر خسروی بابادی^۴

چکیده

مقدمه: بلوغ عاطفی و انتظارات زناشویی عواملی مهمی هستند که نقش محوری در زندگی زناشویی دارند. هدف پژوهش حاضر تعیین مدل علی پیش‌بینی تعارضات زناشویی بر اساس بلوغ عاطفی با میانجیگری انتظارات زناشویی در زنان متأهل بود.

روش پژوهش: روش پژوهش حاضر، توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر را تمام زنان متأهل مراجعه‌کننده به سراهی محلات شهر تهران در سال ۱۴۰۱ تشکیل می‌دادند که از میان آنها ۵۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل مقیاس بلوغ عاطفی، پرسشنامه انتظارات از زندگی زناشویی و پرسشنامه تعارضات زناشویی بود. برای تحلیل داده‌ها از روش مدلیابی معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد تعارضات زناشویی بر اساس بلوغ عاطفی در زنان متأهل پیش‌بینی می‌شود ($\beta = -0.258, P = 0.001$). تعارضات زناشویی بر اساس انتظارات زناشویی در زنان متأهل پیش‌بینی می‌شود ($\beta = 0.118, P = 0.009$). تعارضات زناشویی بر اساس بلوغ عاطفی با میانجیگری انتظارات زناشویی در زنان متأهل پیش‌بینی می‌شود ($\beta = -0.22, P = 0.042$).

نتیجه‌گیری: با توجه به این نتایج می‌توان گفت اگر انتظارات زوجین تحت تأثیر عدم بلوغ عاطفی، غیرواقع‌بینانه باشد در زندگی زناشویی با مشکلات بسیاری مواجه می‌روند. بنابراین جهت کاهش تعارضات زناشویی تمرکز بر میزان بلوغ عاطفی و انتظارات زناشویی هر دو زوج به مشاوران و درمانگران خانواده پیشنهاد می‌شود.

کلیدواژه‌ها: انتظارات زناشویی، بلوغ عاطفی، تعارضات زناشویی، زنان متأهل

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۳/۶/۱۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۴/۲

استناد: کاکلیان سارا، مشایخ مریم، دوائی مهدی، خسروی بابادی علی اکبر. مدل علی پیش‌بینی تعارضات زناشویی بر اساس بلوغ عاطفی با میانجیگری انتظارات زناشویی در زنان متأهل، خانواده و بهداشت، ۱۴۰۴؛ ۱۵(۱): ۱۵۲-۱۴۲

^۱. دانشجوی دکتری مشاوره، گروه مشاوره، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

^۲. استادیار، گروه روان‌شناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران (نویسنده مسئول). m.mashayekh@kiaui.ac.ir

^۳. دانشیار، گروه مشاوره، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. m.davaei@kiaui.ac.ir

^۴. دانشیار، گروه مشاوره، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

مقدمه:

از دیرباز، ازدواج نقطه عطفی در زندگی هر انسانی بوده است؛ به‌طوری‌که ازدواج موفق، پایه مهم استحکام خانواده و باعث شادی در زوجین می‌شود. در این بین، ازدواج بستر مناسبی را برای برآوردن نیازهای روانی در خانواده فراهم می‌کند و اگر چنین نباشد، اثرات مخرب و زیان‌آوری مانند افسردگی، خودکشی و اختلال‌های عصبی در افراد ایجاد می‌کند. خشنودی و رضایت از ازدواج یکی از عواملی است که می‌توان میزان پایداری آن را پیش‌بینی کرد و این مؤلفه در بطن کیفیت روابط زناشویی و چگونگی آن حاصل می‌شود (۱). تحقق خانواده سالم، مستلزم برخورداری افراد آن از سلامت روانی و داشتن روابط مطلوب با یکدیگر است. از این‌رو، سالم‌سازی اعضای خانواده و رابطه‌های‌شان، بی‌گمان اثرات مثبتی را در جامعه به دنبال خواهد داشت. آن‌چه که مشاهده می‌شود اکثر مراجعین به مراکز مشاوره خانواده، برای دریافت خدمات در حوزه خانواده و به‌ویژه حل تعارض‌های زناشویی^۱ است. افزایش فزاینده آمار طلاق که به‌دلیل تعارضات درون خانواده و ناتوانی در حل این تعارضات منجر به جدایی همسران از یکدیگر می‌شود (۲). در طول زندگی مشترک ممکن است گاهی عوامل مختلف با یکدیگر ترکیب شوند، دست به دست هم دهند و با ایجاد مشکلات فراوان در تعاملات زناشویی، به تعارض بیانجامند. تعارض در روانشناسی، رویکردها و نظریات مربوطه جایگاهی ویژه دارد و به‌عنوان دیدگاه، علایق و باورهای متضاد بین زوجین تعریف می‌شود (۳). تعارض اجتناب‌ناپذیر و طبیعی بوده و روند حل تعارض شامل مسیرهای متنوعی است که می‌تواند به نتایج سازنده یا مخرب منجر شود. زمانی که در روابط صمیمی یکی از زوجین از رابطه زناشویی رضایت داشته و در آن واحد، طرف مقابل در نارضایتی به سر برد، تعارض رخ داده است. تنوع در ارزش‌ها و نیازهای زوجین که با ابراز احساسات منفی متجلی می‌شود، تعارض زناشویی گفته می‌شود که می‌تواند موقعیتی را برای تفسیر و روشن‌سازی انتظارات در روابط بین‌فردی در زندگی مشترک را برای هر یک از زوجین فراهم آورد (۴).

بلوغ عاطفی^۲ عاملی مهم است که نقش محوری در زندگی زناشویی دارد (۵). بلوغ عاطفی به‌معنای توانایی پاسخ‌گویی به محیط به‌شیوه‌ای مناسب است. بلوغ عاطفی همچنین شامل آگاهی از زمان و مکان صحیح برای رفتار و آگاهی از زمان عمل، باتوجه به شرایط و فرهنگ جامعه‌ای است که فرد در آن زندگی می‌کند (۶). بلوغ عاطفی، توانایی سهمیم شدن به‌صورت سازنده با واقعیت و شامل فرایندی است که افراد به‌طور مداوم برای درک بیشتر سلامت هیجانی هم‌فردی و هم‌درون جسمی تلاش می‌کنند (۷). کارشناسان زوج‌درمانی بر این باورند که یکی از عوامل مهم برای درمان مشکلات زناشویی، رشد بلوغ عاطفی زوجین است که باعث غلبه بر تعارضات زناشویی زوجین می‌شود (۸). در همین راستا، میرزایی‌کندری و همکاران (۹) نشان دادند بین خانواده‌گرایی و بلوغ عاطفی؛ بین خانواده‌گرایی و تعارض زناشویی؛ بین صمیمیت و تعارض زناشویی؛ و بین بلوغ عاطفی و تعارض زناشویی رابطه معنادار وجود دارد. غلامی قره‌شیران و همکاران (۱۰) نتایج نشان داد عدم بلوغ عاطفی، ثبات هیجانی و سازگاری اجتماعی در زنان و مردان بر میزان بی‌ثباتی ازدواج تأثیرگذار هستند. رانی و همکاران (۱۱) نشان دادند بی‌ثباتی عاطفی، ناسازگاری اجتماعی و از هم گسیختگی و به‌طور کلی شخصیت بلوغ نیافته بیشترین سهم را در پیش‌بینی سازگاری زناشویی دارند.

بلوغ عاطفی به‌معنای قدرت بخشیدن به زندگی زناشویی و خلق رابطه‌ای عمیق، احترام‌آمیز و پایدار است. بلوغ عاطفی در روابط زناشویی می‌تواند به انتظارات زناشویی زوجین را شکل دهد. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که یکی از عوامل پیش‌بینی‌کننده "کیفیت زندگی زوجین"^۳

^۱. marital conflicts

^۲. emotional maturity

^۳. quality of couples life

"انتظارات زناشویی"^۱ زوجین است (۱۲). افراد اغلب انتظاراتی از رابطه مطلوب زناشویی خود در آینده دارند که ممکن است گاه مبهم، غیرواقعی، ناقص، ابراز نشده یا توأم با سوءبرداشت است و به صورت منفی روابط همسران را متأثر می‌کند و شامل ارزش‌ها و رسوم خانوادگی، روابط گذشته و تجارب گذشته است. میزان برآورده شدن انتظارات و خواسته‌های هر یک از زوجین، می‌تواند مبنای رضایت از زندگی زناشویی قرار بگیرد و فاصله بین واقعیت و انتظارات از زندگی زناشویی می‌تواند توجیهی برای رضایت همسران از رابطه زناشویی فراهم کند (۱۳).

میزان برآورده شدن انتظارات و خواسته‌های هریک از زوجین، می‌تواند مبنای رضایت از زندگی زناشویی قرار گرفته، فاصله بین واقعیت و انتظارات از زندگی زناشویی می‌تواند توجیهی را برای رضایت همسران از رابطه زناشویی فراهم کند. بسیاری از مشکلات ارتباطی یا نارضایتی‌های همسران نیز از انتظارات غیرواقعی و مبهم یا فاصله موجود بین انتظارات پیش از رابطه و واقعیت موجود نشأت می‌گیرد (۱۴). انتظارات زناشویی به عنوان احساسات، مفاهیم، آرمان‌ها یا ایده آل‌ها، توهّمات، تمایلات، امیدها و رؤیاهای آگاهانه و ناآگاهانه‌ای هستند که یک شخص در مورد ازدواج دارد. افرادی که ازدواجشان را با یک تصویر ایده آل گرایي افراطی از شریک و رابطه‌شان شروع می‌کنند بیشتر مستعد تجربه سرخوردگی حاد نسبت به افرادی هستند که ازدواجشان را با ایده آل گرایي و آرمان‌گرایی کمتر شروع می‌کنند. وقتی این انتظارات زناشویی آرمانی برآورده نشود، نارضایتی زناشویی افزایش می‌یابند. افرادی که انتظارات زناشویی بالا و آرمان‌گرایانه دارند تعارض‌های زناشویی بالایی را تجربه می‌کنند (۱۵).

در این راستا، نتایج حاصل از پژوهش خان محمدی و همکاران (۱۶) نشان داد که بین نیازهای بنیادین روانشناختی و انتظارات زناشویی با طلاق عاطفی همبستگی منفی و بین عملکرد خانواده و طلاق عاطفی همبستگی مثبت وجود دارد. انتظارات زناشویی هم به‌طور مستقیم و هم به‌طور غیرمستقیم از طریق عملکرد خانواده بر طلاق عاطفی تأثیرگذار بود. حسینی و همکاران (۱۷) نشان دادند باورهای ارتباطی در رابطه بین انتظارات زناشویی با کیفیت زندگی زناشویی در خانواده‌های نظامی نقش میانجیگری دارد.

مهمترین پایه‌های تحکیم خانواده و همچنین خوشبختی زوجین در چهارچوب زندگی مشترک، رضایت از روابط زناشویی است و در صورت توجه به عوامل مؤثر بر رضایت از روابط زناشویی و انجام پژوهش‌های نوین در این زمینه می‌تواند انتظار داشت که با افزایش رضامندی زناشویی بسیاری از مشکلات روانی عاطفی و اجتماعی خانواده و در کل جامعه کاهش یابد، لذا درک عواملی که ممکن است احتمال رضایت از روابط زناشویی را افزایش دهد برای بهزیستی اجتماعی و عاطفی فردی از اهمیت زیادی برخوردار است (۱۸). با درنظرگرفتن خلأ پژوهشی و اهمیت بررسی تأثیر متغیرهای مذکور در قالب مدل‌یابی معادلات ساختاری، هدف پژوهش حاضر تعیین مدل علی پیش‌بینی تعارضات زناشویی بر اساس بلوغ عاطفی با میانجیگری انتظارات زناشویی در زنان متأهل بود.

روش پژوهش:

روش پژوهش حاضر، توصیفی- همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر را تمام زنان متأهل مراجعه‌کننده به سراهای محلات شهر تهران در سال ۱۴۰۱ تشکیل می‌دادند که از میان آنها ۵۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. معیار ورود به پژوهش حداقل دو سال سابقه زندگی مشترک و معیار خروج از پژوهش پاسخدهی ناقص به پرسشنامه‌ها بود.

^۱. marital expectations

مقیاس بلوغ عاطفی^۱: مقیاس بلوغ عاطفی توسط سینگ و بهارگاوا در سال ۱۹۹۰ ساخته شده و شامل ۴۸ گویه است که ۵ مؤلفه ناپایداری هیجانی، بازگشت عاطفی، ناسازگاری اجتماعی، فروپاشی شخصیت و نبود استقلال را در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از خیلی زیاد= ۵؛ زیاد= ۴، نامشخص= ۳، احتمالاً= ۲ تا هرگز= ۱ مورد ارزیابی قرار می‌دهد. حداقل نمره در این ابزار ۴۸ و حداکثر ۲۴۰ است. روایی این مقیاس در برابر معیارهای بیرونی یعنی پرسشنامه سازگاری برای دانشجویان ۰/۶۴ به دست آمده است. همچنین پایایی آزمون – بازآزمون روی دانشجویان اندازه‌گیری شد و فاصله زمانی بین این دو آزمون ۶ ماه بود که همبستگی گشتاوری بین این دو اجرا ۰/۷۵ گزارش شد. همچنین روایی آن ۰/۷۷ ذکر شده است (۱۹). همسانی درونی این مقیاس با محاسبه ضریب همبستگی‌های بین کل نمرات و نمرات هر یک از ۵ زیر مقیاس تعیین و برای ناپایداری هیجانی ۰/۷۵، بازگشت عاطفی ۰/۶۳، ناسازگاری اجتماعی ۰/۵۸، فروپاشی شخصیت ۰/۸۶ و نبود استقلال ۰/۴۲ به دست آمده است (۱۹). در پژوهش سعادتی شامیر و همکاران (۲۰) برای این ابزار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹ و روایی ۰/۷۳ گزارش شده است.

پرسشنامه انتظارات از زندگی زناشویی^۲: پرسشنامه انتظارات از زندگی زناشویی توسط میلر و تدر در سال ۲۰۱۱ برای سنجش انتظارات افراد در رابطه زناشویی ساخته شده و شامل ۴۰ گویه است که ۹ مؤلفه خودآشناگری، حقوق برابر، عشق، اطمینان و امنیت، تعهد، کیفیت ارتباط، رفتارهای نگهدارنده، حل تعارض و ایفای نقش در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم مورد ارزیابی قرار می‌دهد. دامنه ضرایب همسانی درونی برای نه خرده‌مقیاس پرسشنامه انتظارات بین ۰/۷۷ تا ۰/۸۳ گزارش شده است (۲۱). در پژوهش موسوی و دهشیری (۱۴) ضرایب همسانی خرده‌مقیاس‌های خودآشناگری ۰/۷۶، برابری ۰/۶۸، محبت ۰/۵۷، رابطه ایمن ۰/۵۶، تعهد ۰/۷۱، کیفیت ارتباط ۰/۸۰، رفتارهای نگهدارنده ۰/۶۲، حل تعارض ۰/۶۵ و ایفای نقش ۰/۸۲ محاسبه شده است. در نمونه پژوهش حاضر ضریب پایایی با روش آلفای کرونباخ برای مقیاس انتظارات از زندگی زناشویی، ۰/۸۸ به دست آمد.

پرسشنامه تعارضات زناشویی^۳: پرسشنامه تعارضات زناشویی توسط ثنائی‌ذاکر در سال ۱۳۸۷ ساخته شده که شامل ۴۲ گویه است که ۷ مؤلفه را در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از هرگز= ۱، بندرت= ۲، گاهی= ۳، اکثراً= ۴ تا همیشه= ۵ مورد ارزیابی قرار می‌دهد. حداکثر و حداقل نمره کل پرسشنامه به ترتیب ۲۱ و ۴۲ است. پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۲ به دست آمده است. آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه بر روی یک گروه ۳۲ نفر برابر با ۰/۷۶ و برای هفت خرده‌مقیاس آن به ترتیب: کاهش همکاری ۰/۸۰، کاهش رابطه جنسی ۰/۷۸، افزایش واکنش‌های هیجانی ۰/۷۳، افزایش جلب حمایت فرزندان ۰/۸۵، افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود ۰/۸۴، کاهش رابطه با خویشاوندان همسر ۰/۷۹، جدا کردن امور مالی از یکدیگر ۰/۹۰ گزارش شده است و همچنین ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۹۰ محاسبه شده است (۲۲). در نمونه پژوهش حاضر ضریب پایایی با روش آلفای کرونباخ برای مقیاس تعارضات زناشویی ۰/۷۹ محاسبه شد.

روش نمونه‌گیری بدین صورت بود که از میان سراهای محلات مناطق دو و چهار شهر تهران، ۱۰ سرا به‌صورت در دسترس انتخاب شد و پرسشنامه‌ها توسط زنان متأهل سراهای انتخاب‌شده به‌صورت آنلاین، تکمیل شد. جهت تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای SPSS و Amos و مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته‌ها:

^۱. Emotional Maturity Scale

^۲. Expectations of Marital Relation Questionnaires

^۳. Marital Conflict Questionnaire

در پژوهش حاضر ۱۲۳ نفر (۲۲/۳۶ درصد) در محدوده ۲۰ تا ۳۰ سال، ۲۸۱ نفر (۵۱/۰۹ درصد) در محدوده ۳۱ تا ۴۰ سال، ۱۴۲ نفر (۲۵/۸۲ درصد) در محدوده ۴۱ تا ۵۰ سال قرار داشتند و ۴ نفر (۰/۷۳ درصد) هم سن خود را ذکر نکرده بودند. از نظر تحصیلات، ۲۵۹ نفر (۴۷/۰۹) دارای مدرک دیپلم و کاردانی، ۱۹۱ نفر (۳۴/۷۳) کارشناسی، ۹۷ نفر هم (۱۷/۶۴) ارشد و دکتری داشتند. ۳ نفر نیز (۰/۵۵ درصد) تحصیلات خود را ذکر نکرده بودند.

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی و ضریب تحمل و تورم واریانس متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	ضریب تحمل	تورم واریانس
۱. ناپایداری هیجانی	۲۰/۷۵	۳/۶۸	-۰/۲۸۶	۰/۱۲۵	۰/۸۵۸	۱/۱۹
۲. بازگشت عاطفی	۱۷/۹۸	۳/۸۱	-۰/۳۹۰	۱/۱۹	۰/۷۸۰	۱/۳۹
۳. ناسازگاری اجتماعی	۲۰/۰۳	۴/۲۸	۱/۷۸	۱/۷۵	۰/۷۹۰	۱/۳۲
۴. فروپاشی شخصیت	۱۶/۲۷	۵/۰۸	۱/۰۳	۱/۶۷	۰/۷۸۹	۱/۴۳
۵. نبود استقلال	۱۶/۳۲	۴/۸۶	۱/۸۷	۱/۳۴	۰/۵۶۱	۱/۵۶
۶. انتظارات زناشویی	۴۹/۷۸	۱۹/۷۸	۱/۸۲	۱/۵۴	۰/۶۵۲	۱/۴۹
۷. تعارض زناشویی	۸۹/۵۶	۲۶/۲۲	-۰/۳۴۱	-۰/۸۹۶	-	-

جدول ۱ نشان می‌دهد که توزیع داده‌های تک متغیری در پژوهش حاضر نرمال است، زیرا که شاخص‌های مربوط به چولگی و کشیدگی هیچ کدام از متغیرهای پژوهش خارج از محدود ± 2 نیست. همچنین ارزیابی مقادیر ضریب تحمل و تورم واریانس نشان می‌دهد که مفروضه هم خطی بودن در بین متغیرهای پیش بین برقرار است. زیرا که ضریب تحمل و تورم واریانس متغیرهای پیش بین به ترتیب بزرگتر از ۰/۱ و کوچک تر از ۱۰ بود.

جدول ۲. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱. ناپایداری هیجانی	-						
۲. بازگشت عاطفی	۰/۲۲۹**	-					
۳. ناسازگاری اجتماعی	۰/۲۱۵**	۰/۴۰۵**	-				
۴. فروپاشی شخصیت	۰/۲۴۳**	۰/۳۴۵**	۰/۲۲۷**	-			
۵. نبود استقلال	۰/۲۸۶**	۰/۴۶۸**	۰/۲۷۷**	۰/۴۶۹**	-		
۶. انتظارات زناشویی	۰/۳۵۴**	۰/۳۲۲**	۰/۳۸۹**	۰/۳۴۹**	۰/۲۳۸**	-	

۷. تعارض زناشویی $0/264^{**}$ $0/243^{**}$ $0/277^{**}$ $0/280^{**}$ $0/341^{**}$ $0/272^{**}$ -

$P < 0/01^{**}$, $P < 0/05^{**}$

جدول ۲ نشان می‌دهد بین مؤلفه‌های ناپایداری هیجانی، بازگشت عاطفی، ناسازگاری اجتماعی، فروپاشی شخصیت و نبود استقلال با تعارض زناشویی همبستگی مثبت و معنادار و بین انتظارات زناشویی با تعارض زناشویی در سطح $0/01$ وجود دارد.

جدول ۳. شاخص‌های برازندگی مدل ساختاری پژوهش

شاخص‌های برازندگی	مجدور کا	مجدور کای نرم شده	ریشه خطای میانگین	شاخص برازش تطبیقی	شاخص نکویی تطبیقی	شاخص نکویی برازش تطبیقی
مدل اولیه	۸۷/۴۳۱	۲/۰۶	۰/۰۶۷	۰/۹۸۸	۰/۹۳۱	۰/۸۸۹
مقادیر قابل قبول	$P > 0/05$	$3 >$	$0/08 >$	$0/09 <$	$0/09 <$	$0/08 <$

جدول ۳ نشان می‌دهد شاخص‌های برازندگی به دست آمده از برازش قابل قبول مدل ساختاری پژوهش با داده‌های گردآوری شده حمایت می‌کنند.

جدول ۴. ضرایب مسیر کل، مستقیم و غیرمستقیم

مسیر	متغیر پیش بین - متغیر میانجی / ملاک	ضریب رگرسیون غیراستاندارد	خطای معیار	استاندارد	ضریب رگرسیون	مقدار احتمال
کل	بلوغ عاطفی - تعارض زناشویی	-۰/۳۹۶	۰/۰۶۰	-۰/۲۸۰	۰/۰۰۱	
	بلوغ عاطفی - تعارض زناشویی	-۰/۳۹۶	۰/۰۶۰	-۰/۲۵۸	۰/۰۰۱	
مستقیم	انتظارات زناشویی - تعارض زناشویی	۰/۱۳۸	۰/۰۴۱	۰/۱۱۸	۰/۰۰۹	
	بلوغ عاطفی - انتظارات زناشویی	-۰/۲۷۷	۰/۰۶۲	-۰/۱۸۹	۰/۰۰۱	
غیرمستقیم	بلوغ عاطفی - تعارض زناشویی	-۰/۱۱۶	۰/۰۴۹	-۰/۰۲۲	۰/۰۴۲	

جدول ۴ نشان می‌دهد تعارضات زناشویی بر اساس بلوغ عاطفی در زنان متاهل پیش‌بینی می‌شود ($\beta = -0.258, P = 0.001$). تعارضات زناشویی بر اساس انتظارات زناشویی در زنان متاهل پیش‌بینی می‌شود ($\beta = 0.118, P = 0.009$). تعارضات زناشویی بر اساس بلوغ عاطفی با میانجیگری انتظارات زناشویی در زنان متاهل پیش‌بینی می‌شود ($\beta = -0.22, P = 0.042$).

بحث و نتیجه‌گیری:

هدف پژوهش حاضر تعیین مدل علی پیش‌بینی تعارضات زناشویی بر اساس بلوغ عاطفی با میانجیگری انتظارات زناشویی در زنان متاهل بود. نتایج نشان داد تعارضات زناشویی بر اساس بلوغ عاطفی و انتظارات زناشویی در زنان متاهل پیش‌بینی می‌شود. تعارضات زناشویی بر اساس بلوغ عاطفی با میانجیگری انتظارات زناشویی در زنان متاهل پیش‌بینی می‌شود. این نتایج با نتایج حاصل از پژوهش‌های میرزایی کندری و همکاران (۹)؛ غلامی قره شیران و همکاران (۱۰)؛ رانی و همکاران (۱۱) محمدی و همکاران (۱۶)؛ حسینی و همکاران (۱۷) همسو بود.

در تبیین این یافته‌ها، می‌توان گفت بلوغ هیجانی در حقیقت رشد یا جهشی است که انتظار می‌رود افراد بتوانند به واسطه آن به کنترل احساسات، دریافت و شناخت آن دست یابند و براساس آن عمل کنند. فردی که به رشد هیجانی کامل رسیده باشد، در زندگی اجتماعی توانایی برقراری ارتباط صحیح با دیگران را دارد و توانایی پذیرش مسئولیت در قبال خود و دیگران را نیز پیدا می‌کند و در تعامل با دیگران موفق است (۲۳). مکانیسم‌های محافظ مختلفی برای چگونگی افزایش رضایت زناشویی افراد از طریق بلوغ عاطفی مطرح شده‌اند. غالب این مکانیسم‌ها در پنج مقوله جمع‌بندی شده‌اند که عبارت‌اند از: افزایش رفتارهای سالم ارتباطی، افزایش آگاهی از احساسات خود و همسر، افزایش توانایی درک طرف مقابل، افزایش حمایت اجتماعی و بهبود ارتباطات جنسی (۲۴). امروزه اعتقاد بر این است که همه انسان‌ها نیاز اساسی به روابط صمیمانه دارند و بلوغ عاطفی از ویژگی‌های ضروری و مهم روابط زناشویی و یکی از شاخصه‌های ازدواج موفق است (۲۵).

زوجینی که از لحاظ عاطفی بالغ هستند، کنترل عواطف خود را بر عهده دارند. احساسات موجب تحریک آنها نمی‌شود و عواطف خود را در زمان مناسب و به شکل مناسب ابراز می‌کنند (۹). در مقابل، زوجینی که دارای بلوغ عاطفی پایینی هستند، انتظارات واقع‌بینانه‌ای از یکدیگر ندارند و نمی‌توانند به شرایط مختل، واکنش مناسب نشان دهند و خود را جای طرف مقابل قرار دهند و از درک احساسات و هیجانات همسر خود و ایجاد همدلی با او ناتوان هستند. از این‌رو اختلافات در زندگی مشترک آنها به مرور افزایش یافته و میزان کیفیت زناشویی در آنان پایین می‌آید (۲۶).

انتظارات واقعی و متجانس زوجین از ازدواج عملی مهمی در موفقیت ازدواج آن‌ها است و برعکس انتظارات غیرواقع‌بینانه و ایدئال می‌تواند باعث بروز مشکلات و آسیب‌های جدی گردد (۲۷). آذوپادی (۲۸) معتقد است که انتظارات زناشویی به‌عنوان احساسات، مفاهیم، آرمان‌ها یا ایده‌آل‌ها، توهمات، تمایلات، امیدها و رؤیاهای آگاهانه و ناآگاهانه‌ای هستند که یک شخص در مورد ازدواج دارد. افرادی که ازدواجشان را با یک تصویر ایدئال افراطی از شریک و رابطه‌شان شروع می‌کنند، بیشتر مستعد تجربه سرخوردگی حاد هستند. انتظارات واقع‌بینانه و انعطاف‌پذیری، صفاتی هستند که مصالحه و کنارآمدن با یکدیگر را امکان‌پذیر می‌سازند (۱۵). در مقابل، انتظارات غیرواقع‌بینانه از ازدواج، باعث پایین آمدن بیان عاطفی و کناره‌گیری احساسی فرد از شریک زندگی‌اش می‌شوند (۲۹). انتظارات می‌تواند

به‌منزله دو عملکرد مختلف به افراد کمک کند بتوانند ازدواج خود را ارزیابی کنند. نخست، برای اینکه ازدواج مقایسه شود، انتظارات می‌تواند به‌عنوان یک واقعیت ایدئال یا خلاف واقع، کمک‌کننده باشد. نحوه ارزیابی افراد از نتیجه، به‌صورت مقایسه آنچه اکنون است با آنچه می‌توانست باشد، تعیین می‌شود. دوم، انتظارات می‌تواند به‌عنوان ساختارهای هدف، کمک‌کننده باشد یا یک حالت نهایی باشد که افراد به‌طور فعال برای رسیدن به آن تلاش می‌کنند. تحقق انتظار به یکی از این دو روش رخ می‌دهد: رفتاری و ادراکی. در روش رفتاری، انتظارات افراد به عمل (واکنش) در مسیری منجر می‌شود که انتظارات را محقق کند (۳۰)؛ بنابراین، زمانی که افراد انتظارات زناشویی بالایی دارند، با استفاده از این روش، دست به اقداماتی می‌زنند که این انتظارات محقق شوند. همچنین، در روش ادراکی، انتظارات فرد سبب می‌شود او حوادث را مطابق با انتظاراتش تفسیر کند. زمانی که عملکرد انتظارات برای شخص، ساختار هدف در نظر گرفته شده باشد، افراد در صورت داشتن انتظارات بالا ازدواج مثبتی را تجربه خواهند کرد که این باعث می‌شود در راستای تحقق انتظارات تلاش بیشتری از خود نشان دهند. زمانی که هر یک از زوجین انتظارات زناشویی طرف مقابل را مدنظر قرار دهند و آنها را تحقق بخشند، باعث می‌شود وضعیت موجود فرد در روابط زناشویی، مطابق با انتظار او باشد که این به رضایت زناشویی بیشتر منجر می‌شود (۱۳).

به‌طور کلی می‌توان گفت انتظارات زناشویی شامل انتظاراتی از جمله انتظار درک متقابل همسران، انتظار کمک در حل مشکلات زندگی زناشویی، انتظار برخورد منطقی از همسر و غیره است. اگر انتظارات زوجین تحت تأثیر عدم بلوغ عاطفی، غیرواقع‌بینانه باشد مثلاً انتظار داشته باشند که طرف مقابل همه خلأهای آنها را پر کند در زندگی زناشویی با مشکلات بسیاری مواجه می‌روند و در مقابل اگر انتظارات زوجین واقع‌بینانه باشد مثلاً انتظار داشته باشند که در زندگی با مشکلاتی مواجه شوند و به یکدیگر در حل آنها کمک نمایند با مشکلات کمتری در زندگی زناشویی مواجه می‌گردند، درواقع یکی از عوامل موفقیت در ازدواج داشتن انتظارات زناشویی کارآمد است و این انتظارات در طی زمان و تحت تأثیر ارزش‌ها و توقع‌ها موردقبول جامعه شکل می‌گیرند ولی باین حال ممکن است از فردی به فرد دیگر متفاوت باشند.

محدودیت‌های پژوهش: هر پژوهشی با محدودیت‌های خاص خود روبه‌رو است که این پژوهش نیز از این قاعده مستثنا نیست. باوجود اینکه استفاده از رویکرد الگویابی معادلات ساختاری توانایی به دست‌دادن استنباط‌های علی را فراهم می‌آورد؛ اما دراین خصوص باید جوانب احتیاط را رعایت کرد. دیگر اینکه، روش نمونه‌گیری در دسترس بود و بنابراین در تعمیم نتایج بایستی جانب احتیاط را در نظر گرفت. پیشنهاد می‌شود این پژوهش در جوامع دیگر و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی در زنان و مردان نیز تکرار گردد؛ چرا که مقایسه بین یافته‌های این تحقیق با دیگر گروه‌ها و طبقات اجتماعی منجر به درک بهتری از پدیده‌های مورد مطالعه می‌شود و منجر به نتیجه‌گیری بهتر در حوزه رضایت زناشویی می‌گردد.

تشکر و قدردانی: مقاله حاضر بخشی از نتایج رساله دکتری خانم سارا کاکلیان، رشته مشاوره در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، با راهنمایی سرکار خانم دکتر مریم مشایخ است. بدین‌وسیله از همه افرادی که در این پژوهش شرکت کردند، همچنین مسئولین دانشگاه آزاد اسلامی که با همکاری خود امکان این پژوهش را فراهم آوردند تشکر و قدردانی می‌شود. این مقاله مستخرج از رساله دکتری نویسنده اول با کد اخلاق IR.IAU.CTB.REC.1401.025 است.

ملاحظات اخلاقی: ملاحظات اخلاقی این پژوهش مواردی همچون کسب رضایت اخلاقی از شرکت‌کنندگان و ایجاد اطمینان خاطر به شرکت‌کنندگان در مورد رعایت اصل رازداری و محرمانگی اطلاعات آنها و استفاده از آنها صرفاً جهت امر پژوهشی بود.

مشارکت پدیدآوران: سارا کاکلیان نگارش و جمع‌آوری داده‌ها و مریم مشایخ، مهدی دوائی و علی اکبر خسروی بآبادی نقد و بررسی داده‌ها و بازبینی و اصلاحات کار را عهده داشتند.

References:

1. Mostajeran M, Jazayeri RS, Fatehizade M. The Effect of integrated Emotion-focused therapy (Grinbeerg's) and Compassion focused Therapy on Marital quality of Life and married women. Research in Cognitive and Behavioral Sciences. 2021;11(1):85-106.
2. Naeimi E, Shariati SS. Providing educational pattern for couple's conflicts extracted from gender attributes. Counseling Culture and Psychotherapy. 2014;5(18):1-23. https://qccpc.atu.ac.ir/article_579.html?lang=en
3. Cheung AKL, Chiu T-Y, Choi SYP. Couples' self-control and marital conflict: Does similarity, complementarity, or totality matter more? Soc Sci Res. 2022 Feb;102:102638. doi: 10.1016/j.ssresearch.2021.102638. Epub 2021 Aug 30. PMID: 35094769.
4. Aghili SM, Majidi F, Asghari A. Comparing the effectiveness of group training based on compassion and positivity on emotional alexithymia, optimism and life satisfaction of women involved in conflict in the first years of their life together. Positive Psychology Research. 2024;10(1):59-82. https://ppls.ui.ac.ir/article_28541.html?lang=en
5. Yolanda CL, Parinduri MA. Relationship between Religiosity and Emotional Maturity with Free Sex Behavior for Students of SMA Negeri Council of Lhokseumawe. Budapest International Research and Critics Institute-Journal (BIRCI-Journal). 2022;5(3):20600-13. <https://www.bircu-journal.com/index.php/birci/article/view/6079>
6. Mashhadi R, Arab A, Jenaabadi H. Comparing the impact of positive intervention and mindfulness-based cognitive therapy intervention on the emotional maturity. Research in Cognitive and Behavioral Sciences. 2022;12(1):17-38.
7. Tandon U, Chand P, Mittal A. Emotional Maturity and Employer Satisfaction: A Study on Recruitment of Information Technology Graduates. International Journal of Human Capital and Information Technology Professionals. 2021;12(1):54-73. DOI:[10.4018/IJHCITP.2021070104](https://doi.org/10.4018/IJHCITP.2021070104)
8. Roberson PNE, Lenger KA, Gray T, Cordova J, Gordon KC. Dyadic latent profile analyses and multilevel modeling to examine differential response to couple relationship education. journal of the Division of Family Psychology of the American Psychological Association. 2020;34(7):879-85.
9. Mirzaei F, Abdi Zarin S, Aghayousefi A. Modeling marital conflict based on self differentiation and familism through the mediation of intimacy and emotional maturity in the family. Journal of Applied Family Therapy. 2022;3(2):394-417. <https://doi.org/10.61838/kman.aftj.3.2.20>
10. Gholami Gherashiran Z, Sanaeizaker B, Kiamanesh A, Zaharakar K. The role of marriage attitude and emotional maturity in predicting marriage instability in women and men. Journal of Psychological Science. 2022;21(116):1581-98.
11. Rani R, Singh L, Jaiswal A. Relationship between Emotional Maturity and Marital Adjustment Among Couples. Indian Journal of Health and Wellbeing. 2017;8(1):1020-3.
12. Juvva S, Bhatti R. Epigenetic Model of Marital Expectations. Contemporary Family Therapy. 2006;28(1):61-72. <https://www.i-scholar.in/index.php/ijhw/article/view/162049>

13. Abbaspour Z, Karimi Vardanjani M, Khojastehmehr R. The Mediating Role of Fulfillment of Marital Expectations in the effect of Marital Satisfaction on High Marital Expectations, Optimism and Relationship Self-Efficacy in University Personell. *Positive Psychology Research*. 2020;5(4):1-14. https://pppls.ui.ac.ir/article_24536.html?lang=en
14. Mousavi SF, Dehshiri G. The role of Discrepancy between Expectations and Reality of marital relationship in marital satisfaction of married people in Tehran. *Women's Studies Sociological and Psychological*. 2015;13(2):93-110. https://jwsps.alzahra.ac.ir/article_2051.html?lang=en
15. Rajabi G, Khandade A. Effect of Premarital Education Based on Idealistic Marital Expectation's on Reducing Idealistic Marital Expectation's in Marriage Applicant Couples: A Single Case Study. *Psychological Models and Methods*. 2021;12(43):14-30.
16. Khan Mohamammadi Z, Bazzazian S, Amiri Majd M, Ghamari M. Predicting emotional divorce based on psychological basic needs, marital expectations and family function. *Iranian Journal of Family Psychology*. 2018;5(1):17-30. https://www.ijfpjournal.ir/article_245536.html?lang=en
17. Hosseini SM BS, Sarmast Shushtari Z, Ghorbannezhad A. Investigating the mediating role of communication beliefs in the relationship between marital expectations and the quality of marital life in military families. *Military Psychology*. 2023;14(2):173-88.
18. Huang CY, Sirikantraporn S, Pichayayothin NB, Turner-Cobb JM. Parental Attachment, Adult-Child Romantic Attachment, and Marital Satisfaction: An Examination of Cultural Context in Taiwanese and Thai Heterosexual Couples. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2020;17(3):692-702. doi: 10.3390/ijerph17030692. PMID: 31973100; PMCID: PMC7036989.
19. Singh Y, Bhargava M. *Manual for Emotional Maturity Scale*. Agra: National Psychological Corporation. 1990;2(4):16-8. DOI: 10.25215/1001.153
20. Saadati Shamir A, Zahmatkesh Z, Khojasteh Sh. The effectiveness of cognitive-behavioral strategies training on increasing emotional maturity and happiness. *Scientific Quarterly Educational Research Letter*. 2012;33(8):1-12.
21. Miller J, Tedder B. *The Discrepancy between Expectations and Reality: Satisfaction in Romantic Relationships*. Hanover College: Advanced Research; 2011. DOI: [10.22051/jwsps.2015.2051](https://doi.org/10.22051/jwsps.2015.2051)
22. Sanai Zaker B. *Famili and Marriage Scales*. Tehran: Besat; 2008.
23. Jafarnejhad A, khakpour R. Comparison of emotional maturity and mental disorders (anxiety and depression) in women and men with white and official marriage. *Family and Health*. 2024;14(1):226-40. <https://sanad.iau.ir/en/Article/1186775>
24. Cordova J, Gee C, Warren L. Emotional Skillfulness in Marriage: Intimacy As a Mediator of the Relationship Between Emotional Skillfulness and Marital Satisfaction. *Journal of Social and Clinical Psychology*. 2005;24(1):218-35. DOI: [10.1521/jscp.24.2.218.62270](https://doi.org/10.1521/jscp.24.2.218.62270)
25. Janke KK, Nelson MH, Bzowycykj AS, Fuentes DG, Rosenberg E, DiCenzo R. Deliberate Integration of Student Leadership Development in Doctor of Pharmacy Programs. *American Journal of Pharmaceutical Education*. 2016;80(1-16). doi: 10.5688/ajpe8012. PMID: 26941428; PMCID: PMC4776295.

26. Bahmani Makvandzadeh P, Koraei A, Alavi SZ, Hashemi SE. Evaluating the Model of Direct and Indirect Effects of Origin Family Function and Perception of Parents' Marriage on Depression and Marital Quality in Women: The Mediating Role of Emotional Maturity. *Journal of Research in Behavioural Sciences*. 2022;19(4):671-85.DOI: 10.29252/rbs.19.4.671
27. Kakolian S, Mashayekh M, Davaee M, Khosravi Babadi AA. The role of marital conflicts and marital expectations in predicting satisfaction with marital relations. *Iranian Journal of Rehabilitation Research in Nursing*. 2024;10(2):89-97.
28. Azzopardi C. Expectations of marriage before & after the first year of marriage among Maltese Catholic couples: University of East London; 2007. <https://repository.uel.ac.uk/item/8664y>
29. Chitsaz S. Marriage Plans: A study of marital expectations of 19-24-year-old women. *Sojourners Undergraduate Journal of Sociology*. 2021; 12(1):40-65.
DOI: <https://doi.org/10.14288/soj.v12i1.195973>
30. McNulty JK, Karney BR, McNulty JK. Positive expectations in the early years of marriage: should couples expect the best or brace for the worst? *Journal of Personality and Social Psychology*. 2004;86(5):729-43. doi: 10.1037/0022-3514.86.5.729. PMID: 15161397.